

Nanebevstoupení 2014 (2)

Skutky 1,9-14

1.

Dnes slavíme *svátek Nanebevstoupení Páně*. „Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího, odkud přijde soudit živé i mrtvé.“ V této větě *Kréda* se protínají *tři časy*: minulý, přítomný a budoucí; vstoupil, sedí, přijde. Sváteční „nanebevstupní“ perikopa rovněž pojednává o tom, co se právě *stalo*: Byl vzat vzhůru, vyzdvižen do nebe, přijat k Otci; o tom, co se od tohoto dnes dodnes stále *děje*: Je naším přímluvcem a zastáncem u Otce; o tom, co se v brzké, ale nám neznámé době *stane*: Znovu přijde navěky zřídit své království. Církev žije v mezidobí mezi Kristovým nanebevstoupením a jeho druhým příchodem. *Za námi* je čas *vtěleného* Syna, Ježíše Nazaretu, kterého mohli určití lidé po určité době vidět a slyšet, naslouchat mu a mluvit s ním, být svědky i spoluaktéry jeho činů. Toto období *přímého exkluzivního* kontaktu nebe a země Nanebevstoupení uzavírá. *Před námi* je čas *oslaveného* Syna, Ježíše Krista, kterého budou moci všichni lidé vidět a slyšet tváří v tvář. Toto období *přímého univerzálního* kontaktu nebe a země otevře jeho druhý příchod, parúzie. Nynější čas je časem kázání evangelia všemu stvoření, obdobím kontaktu mezi nebem a zemí skrze *Ducha svatého*. V jednadvacátém století se můžeme se během několika hodin dopravit z Prahy do Jeruzaléma, nebe však – na tom se od dob apoštolských ve věku kosmických letů nic nezměnilo – pro nás zůstává nebem. Neznáme – pokud neopatříme k nějaké sektářské komunitě – termín jeho budoucího příchodu. Jsme mu *blíže*, než byli apoštolové, ale *jak blízko*, nevíme. Včera jsme se věnovali první *části* sváteční perikopy, kde se mluvilo jen v čase minulém, dnes se budeme věnovat její *druhé* části, kde evangelista přechází z aoristu do prezentu a v andělské zprávě nechá zaznít i výpovědi ve futurum. Řeč bude o tom, co bezprostředně následovalo po Ježíšových slověch na rozloučenou.

2.

Byli u toho „*muži z Galileje*“: „*Petr, Jan, Jakub Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub Alfeův, Šimon Zélóta a Juda Jakubův*“, tedy Dvanáct mimus Jidáš: jedenáct učedníků. Odehrálo se to „*na hoře, které se říká Olivová*“, tenkrát za branami Jeruzaléma, dnes v Jeruzalémě. Ježíš pronesl svá poslední slova na této zemi: příslib brzkého seslání Ducha svatého a misijní pověření učedníků. „Dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země.“ (Skutky 1,8) „Po těch slovech“ se odehrálo jeho nanebevstoupení.

„*Byl vzat vzhůru*.“ Na rozdíl od vzkříšení se nanebevstoupení uskutečnilo „*před jejich zraky*“. Vstávat z hrobu jej neviděli, vstupovat na nebesa jej viděli. Termíny pro tuto událost jsou, obdobně jako u vzkříšení/zmrtvýchvstání, dva: *nanebevzetí a nanebevstoupení*. První ukazuje na aktivitu Boží, druhý na aktivitu Ježíšovu. Jeho velikonočnímu povstání z hrobu odpovídá jeho *odchod* z tohoto světa. Mluvit tu o *pasivitě a aktivitě* by však bylo příliš schematické: Ten, kdo byl vzkříšen z hrobu a byl vzat vzhůru, nebyl vzkříšen a vzat *jako pouhopouhý objekt*, a ten, kdo vstal z mrtvých a odešel do nebe, nevstal a neodešel *pouhopouhými vlastními silami*. Ježíšovo vzkříšení – už tím, že je tradičně situováno do zlomu noci a dne, blízko ranního rozbřesku – je spojeno se světlem, rozjasněním. Ježíšovo nanebevstoupení naopak se zatměním, zastřením. „*Oblak jim ho zastřel*.“ Přestal pro ně být viditelný, stal se jim neviditelným. Vzkříšení Ježíše zviditelnilo, nanebevstoupení ho zneviditelnilo. Pak je řečeno (stále ještě v prezentu), že *odchází*, a poté (už v aoristu), že *byl vzat do nebe*. Byl jim vzdálen, a to na místo opravdu vzdálené, do *nebe*. Učedníci tam mohou za ním nanejvýš *hledět*, jít tam za ním, následovat ho na ta místa, nemohou. „Kam já jdu/kam já odcházím, tam vy přijít nemůžete.“ (Jan 8,21c; 13,33d)

Nebe! Co je tu míněno slovem nebe? Možná (ode mě?) znáte bonmot GERHARDA EBELINGA: „Nikoli: Kde je nebe, tam je Bůh, nýbrž: Kde je Bůh, tam je nebe.“ (Vom Gebet, 1963, s. 24) Je zřejmé, že nebem se tu nemyslí astronomický prostor, místo, kam míří dalekohledy a meziplanetární družice. Ne, tady nám nepomůže školní exkurze do planetária. Nebem myslí evangelista náboženský prostor, místo, kam lidé vysílají své modlitby či kletby a odkud Bůh sesílá svou milost a soud. Komunikační pošetilosti se vyskytly na obou stranách: Inkvizice se ohrazovala proti astronomickému bádání poukazem na to, že andělé zakázali křesťanům hledět do nebe; kosmonauti byli zase dotazováni, zda „tam“ viděli Boha.

Hned po jeho odchodu, ano, bezmála ještě během jeho odcházení, „*když upřeně hleděli k nebi za ním*“, se objevují „*vedle nich dva muži v bílém rouchu*“. Podobně jako o vánocích nebo o velikonocích zřejmě půjde o *anděly interprety*. Objasňují, co se právě stalo. Zahájí protitázkou: „*Muži z Galileje, co tu stojíte a hledíte k nebi?*“ Podobná otázka zaznívá na adresu do nebe zahleděných křesťanů i dnes. Což se nás neptá svět: Co tu stojíte a koukáte k nebi? Není toho pro vás dost na zemi? Co čekáte od nebe? Co si myslíte, že z nebe přijde? Zůstaňte raději „*věrní zemi*“, radil už FRIDERICH NIETZSCHE, nebo, hledejte raději „*nebe na zemi*“. A což se nás neptá církev: Co tu stojíte a zíráte do nebe? Proč stále bohoslužby, bible, kázání, svátosti, modlitby; k čemu odtažitá theologie, na co ten metafyzický balast s vůní zástvěti? Neměli bychom se raději věnovat pozemským úkolům církve, civilnímu zvěstování člověku nenáboženskému či diakonickému doprovázení člověka divoce náboženského? Našeho současníka přece víc než věci na nebi nebo věci mezi nebem a zemí trápí věci na zemi!

Po otázce (nebo je to výčitka?) následuje zdůvodnění: Proč nemáme zírat do nebe. „*Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet.*“ V první části perikopy, věnovali jsme se jí tu včera, byl motorem nanebevstoupení odkaz k Letnicím: „*Dostanete sílu Ducha svatého.*“ Tady jím je odkaz k Druhému příchodu: „*Ten, který od vás odešel, k vám znovu přijde.*“ A tak jako se Vzkříšený dal poznat svým učedníkům jako ten, koho znali jako nazaretského tesaře, tak se dá ten, který znovu přijde soudu a nápravě všech věcí poznat jako ten, koho známe jako svého Pána (Iwand).

Učedníci nereagují slovy, nýbrž činem, návratem do Jeruzaléma. Sestoupili s hory do města a tam vystoupili „*do horní místnosti domu, kde pobývali*“. Následuje výčet jedenácti apoštolských jmen, dále Lukáš zmiňuje bezejmenné ženy, Ježíšovu matku a Ježíšovy bratry, jeho skutečnou i adoptivní rodinu. Nečekají nečinně. „*Modlili se.*“ K nebi hleděli „*upřeně*“, modlí se „*svorně a vytrvale*“.

3.

Slavíme dnes, bratři a sestry, svátek Nanebevstoupení Páně. V jistém smyslu tu nyní stejně jako těch jedenáct stojíme a hledíme k nebi. Proč? Protože jsme lidmi minulosti, velebiteli starých dobrých časů, kteří nechtějí mít se současným světem mnoho společného, ani s jeho stinnými problémy, ani jeho světlými vyhlídkami? Utkáváme se do kostela před syrovým světem dneška a vyhlížíme soudce, který – nás mimoně – odmění za naši programovou nebo jen faktickou nesoučasnost? Výhled do nebe – a každá bohoslužba je takovým výhledem do nebe – je výhledem k Tomu, který přišel a zas nakrátko odešel, aby znovu ve svém slovu a svých svátostech přicházel a jednou přišel a již nikdy neodešel. Pozvedáme svá srdce a své mysli vzhůru, ale nehodláme ulpět někde v oblacích. Když odcházíme zpod kazatelny a od stolu Páně, když zavřeme Bibli a povstaneme od modlitby, nepadáme z výšin duchovního prožitku do šedivé každodennosti. Jako Kristovi učedníci a učednice jsme vysíláni do světa, abychom v něm byli svědky Kristu – až do jeho příchodu a až do všech končin země. Amen.